

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

25 noiembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Nicolae Gordilă,

Judecători

Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,

Maria Ghervas,

judecând în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 iunie 2014, declarat de avocatul Andrei Beruceașvili, în numele inculpatului

***Tabunșcic Victor Ion**, născut la
26 martie 1971, originar și locuitor al r-nului Ștefan
Vodă, s. Palanca, str. Cetatea Albă 22, cetățean al R.
Moldova, fără antecedente penale.*

	<i>Termenul de examinare a cauzei</i>
<i>în instanța de fond:</i>	<i>14 iunie 2011 – 12 septembrie 2012,</i>
<i>în instanța de apel:</i>	<i>15 mai – 04 iunie 2014,</i>
<i>în instanța de recurs:</i>	<i>22 august – 25 noiembrie 2014.</i>

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 12 septembrie 2012, Tabunșcic Victor a fost condamnat în baza art. 311 alin. (2) lit. a) Cod penal la 6 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

2. În fapt, instanța de fond a constatat că la 18.07.2010, Tabunșcic V. aflându-se în incinta CP s.Buiucani, bir. 40, acționînd din intenție directă a făcut un denunț cu bună știință fals, care nu corespunde adevărului ofițerului de urmărire penală Ion Tețcu în scopul de a-l învinui pe Eugen Zuev precum că i-a sustras din apartamentul nr. 38 din str. Gribov 4, mun. Chișinău pe care acesta îl închiria și anume suma de 10.000 euro, echivalentul – 161.372 lei.

În baza denunțului efectuat de Tabunșcic V., pentru care acesta a fost preîntîmpinat în conformitate cu prevederile art. 311 Cod penal, la 03.08.2010 a

fost pornită urmărirea penală în cauză cu nr. 2010031311 în baza art. 186 alin. (5) Cod penal pe faptul sustragerii de către E. Zuev a banilor în sumă de 10.000 euro.

Ulterior la data de 18.02.2011 prin ordonanța procurorului a fost încetată urmărirea penală în conformitate cu art. 275 alin. (1) Cod de procedură penală din motiv că nu există faptul infracțiunii.

Instanța a reținut că inculpatul, fiind legal citat, în ședința de judecată nu s-a prezentat și în baza art. 321 alin. (2) pct. 1) și 5) Cod de procedură penală, a dispus examinarea cauzei în lipsa acestuia cu anunțarea lui în căutare.

Instanța la fel a concluzionat că vinovăția inculpatului este dovedită și a încadrat acțiunile lui în baza art. 311 alin. (2) lit. a) Cod penal, ca „denunțarea falsă cu bună știință ofițerului de urmărire penală, în scopul de a-l învinui pe E. Zuev de săvârșirea unei infracțiuni grave”.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont că inculpatul anterior n-a fost condamnat, este divorțat, s-a eschivat de la organele de urmărire penală și judecată, manifestând o lipsă de respect și o desconsiderare vădită față de instanță, fiind legal citat de repetate ori și fiind la curent cu dosarul în cauză, caracterizându-se în plan negativ, de comportamentul inculpatului pînă la comiterea infracțiunii și după, că el s-a eschivat de la răspunderea penală, creînd incomodități proprietarului apartamentului - E. Zuev și săvârșind o infracțiune stipulată în capitolul XIV - contra justiției, de unul din scopurile procesului penal care constă în descoperirea rapidă a infracțiunilor și depistarea persoanelor ce le-au comis, astfel că cei vinovați să fie supuși răspunderii penale, iar cei nevinovați să nu fie trași la o asemenea răspundere.

3. Avocatul Andrei Beruceașvili a declarat apel, solicitînd casarea sentinței, re judecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de amendă.

Apelantul a invocat că instanța de fond a examinat cauza penală în absența inculpatului, ultimul nefiind citat legal pentru a se prezenta în ședința de judecată unde urma să fie examinată cauza lui penală.

De către procuror, la 10.05.2011, i-a fost aplicată măsură preventivă sub forma de obligația de a nu părăsi țara pe un termen de 30 de zile, care au expirat de drept la 10.06.2011, și ultimul nu avea careva restricții legale de nepărăsire a teritoriului R. Moldova.

Totodată, prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 11.11.2011, inculpatului i-a fost schimbată măsura preventivă din obligația de a nu părăsi țara în arest preventiv pe un termen de 90 de zile, și a fost anunțat în căutare. În motivarea încheierii instanța a ajuns la concluzie că inculpatul a încălcat măsura preventivă sub forma de obligația de a nu părăsi țara, deși termenul acestei măsuri preventive a expirat încă jumătate de an în urmă. În continuare instanța, contrar prevederilor legale, a examinat cauza în fond și l-a condamnat pe inculpat.

Pedeapsa inculpatului urma să fie stabilită cu aplicarea prevederilor art. 76 și 78 Cod penal, deoarece în cadrul judecării cauzei au fost constatate mai multe circumstanțe atenuante cum ar fi comiterea pentru prima dată a unei infracțiuni mai puțin grave, prezența a 2 copii minori în familia inculpatului. În mod evident

pedeapsa închisorii cu ispășirea reală a pedepsei nu este o pedeapsa echitabilă, deoarece o pedeapsa mai blândă, cum ar fi amendă deasemenea ar atinge scopurile pedepsei penale și anume - corectarea și reeducarea inculpatului.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 iunie 2014, apelul a fost respins ca inadmisibil.

Instanța de apel a indicat că în conformitate cu art. 54 alin. (1), lit. b) din Legea nr. 1260-XV din 19.07.2002 cu privire la avocatură, avocatul este obligat să acorde asistență juridică conform contractului încheiat cu clientul.

Conform mandatului avocațial, asistența juridică este acordată de avocatul A. Beruceașvili în baza contractului de asistență juridică cu nr. 252 din 18.03.2014.

Din considerentul că în cadrul ședințelor de judecată în instanța de fond și de apel inculpatul nu s-a prezentat, în instanța de fond nu a participat avocatul A. Beruceașvili, iar apelul a fost declarat de ultimul în baza mandatului cu seria MA nr. 0412633 din 18.03.2014, avocatul A. Beruceașvili nu este împuternicit legal să reprezinte interesele inculpatului.

Mai mult, în cadrul ședinței de judecată nu a fost prezentat contractul de asistență juridică nr. 252 din 18.03.2014, în baza căruia instanța de apel urma să stabilească împuternicirile avocatului A. Beruceașvili de a reprezenta interesele inculpatului.

5. Avocatul Andrei Beruceașvili a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea acestei decizii și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

Recurentul a invocat că inculpatul a exercitat dreptul său la contestarea sentinței instanței de judecată prin intermediul apărătorului ales.

Conform prevederilor art. 67 alin. (3) Cod de procedură penală, avocatul capătă calitatea de apărător din momentul în care și-au asumat angajamentul de a apăra interesele persoanei în cauză cu consimțământul acesteia. Apărătorul, după ce și-a asumat angajamentul de a apăra, trebuie să anunțe despre aceasta organul de urmărire penală sau instanța.

Potrivit art. 70 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală, avocatul participă la procesul penal în calitate de apărător la invitația inculpatului, reprezentantului legal al acestuia, precum și la solicitarea altor persoane, cu consimțământul persoanelor interesele cărora urmează să le apere.

În baza prevederilor legale menționate de către avocat a fost încheiat contractul de asistență juridică nr. 252 din 18.03.2014 cu rudele inculpatului. După efectuarea cunoștinței cu materialele cauzei penale și întocmirea cererii de apel, avocatul a coordonat poziția apărării cu inculpatul, iar ultimul a exprimat acordul cu contractul de asistență juridică efectuând inscripția „de acord” pe contractul de asistență juridică. Deci, contractul de asistență juridică a fost încheiat în strictă conformitate cu prevederile Legii cu privire la avocatură și a Statutului profesiei de avocat.

Astfel, avocatul a fost împuternicit în ordinea stabilită de a acorda asistență juridică inculpatului, iar inculpatul și-a exprimat acordul (a dat consimțământul) ca avocatul să-i reprezinte interesele în instanța de apel.

Mai mult, conform prevederilor art. 70 alin. (7) Cod de procedură penală, pentru confirmarea calității și împuternicirilor sale, apărătorul prezintă organului de urmărire penală sau instanței: documentul ce confirmă apartenența lui la avocatură, documentul ce confirmă că are permisiunea de a practica calitatea de apărător conform legislației R. Moldova, mandatul biroului de avocați sau un alt document ce îi confirmă împuternicirile.

Adică avocatul în instanța de apel urma să prezinte legitimația avocațială, licența pentru practicarea activității de avocat și mandatul biroului de avocați.

Prin urmare, mențiunea instanței de apel referitor la faptul că avocatul nu a prezentat instanței contractul de asistență juridică încheiat în interesele inculpatului, contravine prevederilor art. 70 alin. (7) Cod de procedură penală și practicilor existente în instanțele de judecată.

Mai mult, instanța de apel în ședința de judecată nici nu a cerut prezentarea acestui contract, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată din 04.06.2014. În mod normal, în situația când instanța de apel avea dubii referitor la împuternicirile avocatului - urma să solicite de la avocat prezentarea contractului de asistență juridică, ceea ce nu a fost făcut.

În această ordine de idei, deoarece în materialele cauzei de către avocat a fost prezentat mandatul cu seria MA nr.0412633 din 18.03.2014, care prin prisma art. 70 Cod de procedură penală, atestă calitatea de apărător a intereselor inculpatului, instanța de apel urma să examineze în fond apelul, ceea ce nu a fost făcut, pe când încălcările comise de către instanța de fond la judecarea cauzei penale lezează esențial drepturile procesuale ale inculpatului.

În drept, recursul este bazat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Judecînd recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală hotărîrile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv când hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția. În conformitate cu art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărîrea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect se atestă că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

Conform art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.

În corespundere cu art. 66 alin. (1) Cod de procedură penală, inculpatul are dreptul la apărare. Instanța de judecată îi asigură inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare prin toate mijloacele și metodele neinterzise de lege.

Potrivit art. 322 alin. (1), (3), (5), (6) Cod de procedură penală, apărătorul participă la judecarea cauzei și își exercită drepturile și obligațiile. În cazul imposibilității de a-l înlocui în ședința respectivă, ședința de judecată se amână și instanța decide solicitarea desemnării, de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat. Soluționând chestiunea amânării ședinței de judecată în legătură cu înlocuirea apărătorului, instanța ia în considerare oportunitatea unei asemenea hotărâri.

În corespundere cu art. 70 alin. (7) și (8) Cod de procedură penală, pentru confirmarea calității și împuternicirilor sale, apărătorul prezintă instanței: 1) documentul ce confirmă apartenența lui la avocatură; 2) documentul ce confirmă că are permisiunea de a practica calitatea de apărător conform legislației R. Moldova; 3) mandatul biroului de avocați sau un alt document ce îi confirmă împuternicirile. Persoana care pretinde să participe în cauza dată în calitate de apărător, dar nu prezintă documentele ce îi confirmă calitatea și împuternicirile de apărător nu este admisă să participe la desfășurarea procesului penal în calitatea respectivă, fapt asupra căruia se adoptă o hotărâre motivată.

Aceste prevederi de drept nu au fost respectate de către instanța de apel.

Astfel, conform procesului-verbal al ședinței de judecată, instanța de apel l-a admis în proces pe avocatul Andrei Beruceașvili, oferindu-i cuvânt lui și procurorului asupra apelului, a cercetat probele administrate, a acordat avocatului și procurorului cuvânt în susținerile verbale, le-a oferit acestora dreptul la replică, adică a urmat procedura judecării apelului (*f.d. 119*).

Însă, potrivit descriptivului deciziei adoptate, instanța de apel nu a soluționat fondul apelului dar, după ce a admis avocatul să participe la desfășurarea procesului, s-a contrazis dispunând respingerea apelului ca fiind inadmisibil, pe motiv că avocatul, care nu a prezentat instanței *contractul de asistență juridică cu nr. 252 din 18.03.2014*, nu a avut împuterniciri să participe la procesul la care a fost admis să participe tot de instanță (*f.d. 121, pct. 4 din decizie*).

Totodată, în virtutea normelor de drept enunțate, instanța de apel urma să verifice împuternicirile avocatului la etapa părții pregătitoare a ședinței de judecată (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 - Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 14*), prin verificarea - 1) documentului ce confirmă apartenența lui la avocatură, 2) documentului ce confirmă că are permisiunea de a practica calitatea de apărător conform legislației R. Moldova și 3) mandatului biroului de avocați sau un alt document ce îi confirmă împuternicirile.

Dacă avocatul nu ar fi prezentat documentele ce îi confirmă calitatea și împuternicirile de apărător, instanța urma să nu-l admită să participe la desfășurarea procesului penal în calitatea respectivă, prin adoptarea unei hotărâri motivate în acest sens.

Ulterior, pentru a asigura inculpatului posibilitatea de a-și exercita dreptul la apărare, instanța urma să amâne ședința de judecată și să solicite desemnarea, de către coordonatorul oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat.

Doar în prezența împrejurărilor de drept nominalizate, dar nerespectate în cauza de pe rol, instanța era în drept să porceadă la judecarea apelului, conform prevederilor art. 413 și 414 Cod de procedură penală.

Circumstanțele expuse atestă, în mod lucid, că instanța de apel nu a judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului declarat, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Andrei Beruceașvili, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 iunie 2014, în privința inculpatului Tabunșcic Victor Ion, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată la 22 decembrie 2014.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Maria Ghervas